

omtrent det Samme paa dette private Værst, som man tidligere har anvendt paa at sætte Dragsværftet istand til at bygge saadanne Skibe; men det vilde der jo ikke være nogenformelt Grund til. Jeg skal dernæst kortelig omtale det Forslag, der er stillet i Stedet for Forlangendet om for en Del af den ordinaire Bevilling at paabegynde et Pantserfisk, nemlig at man kunde anvende denne Del til at bygge Kanonbaade som Nr. 59. Jeg skal dertil sige, at jeg er enig med den ærede Ordfører i, at vi ogsaa trænge til efterhaanden at forøge vor Styrke af Kanonbaade; men det vil næppe være noget heldigt Tidspunkt at gjøre det nu. Vi have 2 forskjellige Slags af nyere Kanonbaade, men vi have ikke prøvet nogen af dem; vi have nu bygget eller under Arbejde 2 af den større Slags og 3 af den mindre. Det er bestemt, at disse skulle udsendes til Østeraaret, og der er saaledes virkelig al Grund til at afvente, hvorledes disse Prøver ville falde ud, saameget mere som den større Slags jo er efter en ganske original Tegning og har altsaa ingen Steder kunnet være prøvet. Naar man saa senere skulde bestemme sig til — hvad jeg ikke tvivler om — at tage fat paa Kanonbaadene igjen, saa vil man, hvis Dragsværkets Kræfter ere optaget af Pantserfiske, meget let kunne faae dem bygget mange Steder paa private Værster, baade her og i Sverige og vel ogsaa i England; thi for de større Kanonbaades Bedkommende antager jeg ikke, der kan være noget i Veien for, at de kunne gjøre Rejsen over Nordspen. Men ganske afset fra den Omstændighed, at det i og for sig er ønskeligt først at prøve de Kanonbaade, vi have, inden vi bygge nye, vil jeg dog ikke kunne gaa ind paa en saadan Forandret Byggeplan, naar jeg ser hen til vor Pantserflaades Tilstand. Det kan maasse være ret hensigtsmæssigt at kaste et Blik paa, hvorledes det forholder sig i saa Henseende. Af de 3 Pantserfregatter, vi havde for ganske nylig, er „Dannebrog“ blevet sat ud af Flaadens Tal; „Danmark“ har aldrig været bestemt til vore Forhold og er derfor heller ikke ret passende til dem; „Neder Skram“ er oprindeligt bestemt til at være et upantsret Skib; — det er et Træskib, hvorpaa man har sat Pantser. Dels er jo Levetiden af saadanne pantsrede Træskibe aldrig lang, og dels er denne Fregat ogsaa pantsret med de tyndeste Plader, som overhovedet Pantserfiske have, og den er heller ingenlunde stærk i artilleristisk Henseende; desuden er dens Dybgaaende for stort til, at det ret vel kan gjøre sin fulde Gavn i den defensive Krig, som det sandsynligvis vil være vor Lod at føre, naar vi overhovedet faae Krig. Af Pantserbatterierne er Holf Kræse baade let pantsret, har let Artilleri og har ringe Fart. Det var det første, vi anskaffede, overhovedet et af de første Pantserbatterier, der er blevet bygget. Det kan i fremtidige Krig vistnok gjøre ret god Tjeneste, men kun som pantsret Kanonbaad i de

inderste af vore Farvande. Vi have saaledes af egentlige, efter vore Forhold brugelige, Pantserfiske virkelig ikke andre end Lindormen, Gorm og Odin. Disse ere i det Hele taget gode Skibe, men de ere, og det gjælder især for Lindormens Bedkommende, baade hvad Artilleri og Pantser angaar temmelig svage. Disse tre Skibe trænge altsaa overordentlig til at faae et fjerde ved Siden, som overgaa dem baade i offensiv og defensiv Styrke. Paa Grund altsaa af denne vor Pantserflaades svage Tilstand anser jeg det for overmaade vigtigt nu endelig at komme til at gaa videre. Jeg ansaa det for forsvarligt iforsjor og efter Omstændighederne ogsaa isjor, at man fik begyndt paa og fortsatte Bygningen af Kanonbaade med pantserbrydende Skjuts, som ogsaa jeg anser for hensigtsmæssige; men jeg kan, som jeg oftere har sagt, ikke paa nogen Maade gaa ind paa, at det vilde være forsvarligt endnu et Aar at blive ved paa den Maade. Det er virkelig nødvendigt endelig at faae begyndt paa en Udvikling af Flaaden i Retning af Pantserfiske. Jeg tror, at naar den ærede Ordfører vil se efter, hvad jeg har nævnt om den Maade, hvorpaa man ser sig istand til fuldstændig at være Herre over et Skibs Dybgaaende, vil han virkelig ikke kunne fastholde, at der skulde være nogenformelt Fare for, at det paatænkte Skib ikke under alle Forhold vil kunne passere Drogden.

Ansvar: Naar man her lige overfor den ærede Ordførers Udtalelser om vore Skatteforhold ikke gaar ind paa en Gjendrivelse af de Paastande, som fra hans Side atter idag ere fremkomne, saa har dette fra min Side udelukkende sin Grund deri, at saalænge disse Paastande kun staa som Paastande uden nogetformelt Forsøg paa at dokumentere dem, skal jeg i alt Fald afholde mig fra at komme med nye Gjendrivelser af dem foruden dem, som jeg tidligere har fremsat. Jeg vil kun til det ærede Medlems Overveelse henstille den Betragtning, om han tror, at den Udvikling af vore indirekte Afgifter, som i de senere Aar efter saa overraskende en Maalestok er foregaaet, ogsaa skuldes de Fattiges og Uformuendes forøgede Forbrug. Jeg tror, at alene denne Sætning vil være nok til at vise, hvor overordentlig stor en Overdrivelse der ligger i at sige, at vore indirekte Afgifter væsentlig hidrøre fra de Uformuende og hvile paa dem (Bergforholdsvis) Ja, forholdsvis.

Bille: Den ærede Ordfører har ved tidligere Leiligheder gjort gjældende, at Ansvarer for, at der i de nærmest foregaaende Finantslove ikke findes Midler til Bygningen af større Pantserfiske, ingenlunde alene kunde paahvile Flertallet her i Thinget, som stadig har modsat sig disse Bevillinger, men at det deltes paa den ene Side med Regjeringen og paa den anden Side med de Medlemmer